"הקול קורא"

אורית ברתיני שביט

"משם, בתום שישה ימים ושבעה לילות, אתה מגיע לזובריידה, עיר לבנה, חשופה כליל לקרני-הירח, ולה רחובות מצטנפים סביב עצמם כפקעת. וכך מספרים על ייסודה: אנשים בני אומות שונות חלמו אותו חלום עצמו ובחלום ראו אישה רצה לעת-לילה בעיר לא ידועה. היא נראתה מגבה, ארוכת שיער ועירומה היתה. חלמו שהם רודפים אחריה להשיגה. סוב וסוב, איבד כל אחד מהם את עקבותיה. כשנמוג החלום, יצאו לחפש את העיר הזאת. מעולם לא מצאוה, אולם מצאו זה את זה והחליטו לבנות עיר כמו זו שבחלום. בהתוותם את הרחובות שיחזר כל אחד מהם את המסלול אשר בו רדף. בנקודה בה איבדו את עקבותיה של הנמלטת, תיכנו את המרווחים ואת החומות באופן שונה מזה שבחלום, כדי שהיא שוב לא תוכל להימלט." (איטאלו קאלווינו, "הערים הסמויות מעין")

התערוכה של אורית מפגישה אותנו עם אוסף של פריטים שהם קרעי זיכרונות, ראיות המעידות על מאורע שהתרחש מתישהו בעבר והותיר אותנו עם כמיהה לגעת בו שוב. זהו ניסיון ללכוד דבר מה בצילום, בפיסת רקמה, במכתב, בדף מספר ישן...

יש צורך בתודעת חלום על מנת להתחקות אחר ההיגיון הפנימי של אוסף הפריטים שלפנינו, ולחבר אותם לכדי יקום הרמוני אחד. האלמנטים השונים מתאחים ומתפרקים על גבי הקיר ובתוך תודעתנו, נרקמים ונפרמים שוב ושוב, בחיפוש אחר דבר מה נשכח, שבריר של זיכרון, שכמו חלום שחלמנו רגע לפני שהתעוררנו – נמצא שם בקצה התודעה, מהבהב, כמעט בהישג ידינו אך ברגע האחרון מתמוטט אל תוך היד המנסה להחזיק בו.

זהו קול הקורא ממקום שכוח בעבר, עבר שנארג ומתפורר בזיכרון, חושף רגע שהתקיים ואולי לא התקיים מעולם, אלא בדמיוננו. כמו בעיר זובריידה גם כאן אנו תרים, נוברים בעבר, חושפים עקבות, מבקשים לחבר את חלקי המאובנים שמצאנו לכדי מהות אחת - מפרקים ומרכיבים, משתוקקים לקבע את הרגע, כמו חתול שמנסה לצוד ריצוד של אור המשתקף על הרצפה.
הזיכרון מניע אותנו ותנועתנו יוצרת את העיר, משרטטת מפה שמובילה אותנו בסמטאות צרות, בין בתים מגובבים בצפיפות ליריעות כביסה מתנפנפות ברוח – פנימה והלאה אל עבר מושא חיפושנו.
'רמינסנס' בפילוסופיה האפלטונית הוא מושג המתייחס לזיכרון של הנשמה, של מי שהיא באמת מתחת לשכבות הבשר והחומר. הנשמה שנקברה תחת משקל החיים בעולם המבוטא, אך מתעוררת ועולה ממנו כמו אותה דמות נשית ענוגה הנחצבת מתוך הסלע הגס, הלא מעובד.

נירית ארבלי-עציוני, 'אקרופוליס החדשה'
מרץ 2014

הקול קורא/ אורית ברתיני שביט

בתערוכה של אורית ברתיני שביט "הקול קורא" מוצגים תצלומים, אובייקטים תלויים, נשענים או מונחים. תצלומים נשענים על חפצים, תלויים או מודבקים. תצלום מודבק על חפץ, חפץ נשען ועליו תצלום, חפץ מונח ועליו מונח תצלום שמסביבו נארגים אובייקטים נוספים.

כלב רקום מונח על כורסא, חישוק תלוי על קיר דהוי. תצלום פוחלץ תלוי על הקיר כשלידו מאוורר המונח על הרצפה, נתלה פעם נוספת על קרש מיותם שנמצא על חוף הים. תצלום ילדה מצוירת המניפה חבל קפיצה שזור עם איור ילדה מודפסת על בד רקמה. שני תצלומי חוטי חשמל אדומים משתלשלים מתוך שקע חשוף, נתפרים יחדיו בחוט אדום ומונחים על נייר עם דוגמה באדום/לבן בסגנון יפני. תצלום דיוקן מפוסל של קאמיל קלודל ששאריות חיבורי היציקה ניכרים בו, מונח בתוך מעטפת לשמירת תצלומים. דיוקן מצויר של הציירת פרידה קאלו משולב בדיוקן מצולם של קלודל נשזר יחדיו בצדפים שהושלכו אל החוף. נוף מצויר של ספינה רחוקה ונערה עם מטריה לבנה, מוצב בסמוך לנוף שחור/לבן פריזאי.

נופים מצוירים ומצולמים, חפצים מצולמים וחפצים ממשיים, דיוקנאות מצוירים, רקומים ומפוסלים.
עולם של פסלים וחפצים מצולמים חי במקביל לעולם של חפצים ממשיים.

שמה של התערוכה שאוב משם פסלו של אוגוסט רודן "הקול הפנימי". זהו פסל גוף שנוצר על ידי רודן כייצוג להשראה של המשורר ויקטור הוגו. ברתיני שביט מוצאת דמיון בין פניה של קלודל לבין פני הדמות בפסל זה ומשייכת את יציקת הגוף הזו לגופה של קאמיל קלודל. פסלו של רודן, או מוטב אולי לומר כעת - פסל גופה של קאמיל קלודל, מצולם על ידי ברתיני שביט ומופיע בתערוכה שש פעמים. הפסל הנוכח בצילומים אך כמובן נעדר בנוכחותו הממשית הופך לעדות העדרה של קלודל.

שם התערוכה "הקול קורא" הניתן גם לקריאה "הכל קורה" (במשמעות הומופונית) מרמז על מצב של ריבוי. ברתיני מצילה ודולה משכחה חפצים קישוטיים, אובייקטים מיותמים, קרשים חסרי שימוש, נופים רחוקים ושתי אומניות מצולקות. זהו עולם של ריבוי ותעתוע, עולם שבור המבקש להתאחות ולהשמיע קול.

אך עבודה זו אינה מעוגנת רק בהפניית מבט לעבר הדיכוי. ברתיני שביט מציעה לנו בפעולתה ובהצבת הקיר בתערוכה זו מפת עולם. מפה טופוגרפית מרובדת, בעלת שכבות, חומר וגוף. ברתיני שביט בפעילותה סוללת בה שבילי הליכה ונסיעה. וכך, האמנית הנוסעת לפריס על מנת לצלם את הפסל "הקול הפנימי" מנכיחה את המסע שלה ומגלה דרכו עולם המבקש שגם אנחנו נתבונן בו תוך כדי תנועה.
.

תמרה מסל אוצרת התערוכה
מרץ 2014